

Lovforslag nr. L 121

Folketinget 2009-10

Fremsat den 29. januar 2010 af undervisningsministeren (Bertel Haarder)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v. og lov om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen (hf-kurser)

(Filialer af internationale skoler og krav til antal elever på klassetrin m.v.)

§ 1

I lov om friskoler og private grundskoler m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 705 af 3. juli 2009, som ændret ved lov nr. 589 af 26. juni 2009 og lov nr. 591 af 26. juni 2009, foretages følgende ændringer:

1. § 2, stk. 1 og 2, affattes således:

»En fri grundskole skal, jf. dog § 41, den 5. september i skoleåret med de begrænsninger, der følger af stk. 2, have mindst

- 1) ni elever i alt på børnehaveklassetrin og 1. og 2. klassetrin,
 - 2) ni elever i alt på 3.-5. klassetrin og
 - 3) seks elever i alt på 6. og 7. klassetrin.
- Stk. 2. En nyoprettet skole skal opfylde kravet i stk. 1, nr. 1, senest i skolens tredje skoleår, kravet i stk. 1, nr. 2, senest i skolens sjette skoleår og kravet i stk. 1, nr. 3, senest i skolens ottende skoleår.«

2. I § 2 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Kravene i stk. 1 og 2 gælder ikke for

- 1) de tyske mindretalsskoler,
- 2) skoler, der i skoleåret 2008-2009 var undtaget fra klassetrinskravet i den dagældende lovs § 2, stk. 1,
- 3) skoler, der er omfattet af § 19, stk. 1, 6. pkt., og
- 4) skoler, der er udspaltet af en privat gymnasieskole, som er overgået til at være en selvejende institution inden for den offentlige forvaltning, jf. lov om institutioner for almen- og gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.«

3. § 5, stk. 4, 2. pkt., affattes således:

»Skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk, jf. § 2, stk. 3, 3. pkt., kan dog give undervisning på dette sprog i filialer.«

4. I § 19 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Stk. 1, 1., 2. og 4. pkt., finder tilsvarende anvendelse på filialer, jf. § 5, stk. 4, 2. pkt. Elever, der undervises i filialen, tæller ikke med ved hovedskolens opgørelse af sit elevtal.«

5. I § 24 a indsættes som stk. 2:

»Stk. 2. Et påbud om at overholde kravene i § 2, stk. 1 og 2, gives med frist til den førstkommende 5. september. Opfylder skolen ikke et sådant påbud, er skolen med virkning fra det følgende skoleår ikke længere en fri grundskole efter denne lov og kan ikke modtage tilskud efter denne lov. Eventuel fortsat undervisning på skolen af børn i den undervisningspligtige alder vil herefter være omfattet af kapitel 8.«

§ 2

I lov nr. 574 af 9. juni 2006 om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen (hf-kurser), som ændret ved § 2 i lov nr. 543 af 17. juni 2008, lov nr. 1409 af 27. december 2008 og § 3 i lov nr. 48 af 28. januar 2009, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 3, ændres »§ 2, stk. 3« til: »§ 2, stk. 4«.

2. I § 2, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»Dog kan skoler, der udbyder undervisning, der sigter mod en tilsvarende international eksamen, som er adgangsgivende til videregående uddannelser i Danmark, jf. § 45, stk. 2, i gymnasieleven og § 40, stk. 2, i hf-loven, give denne undervisning i filialer.«

3. I § 2 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. En skole med en grundskoleafdeling, der giver undervisning til elever, der samtidig modtager anden undervisning af en statslig institution, der ligger i skolekommunen eller en nabokommune, kan give undervisning i den statslige institutions bygninger.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

4. I § 17 indsættes som *stk. 5*:

»Stk. 5. Elever, der undervises i filialer, jf. § 2, stk. 2, 2. pkt., eller i bygninger tilhørende en statslig institution, jf. § 2, stk. 3, indgår ikke i opgørelsen af antal elever efter stk. 1, nr. 1.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. august 2010, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 5, stk. 4, 2. pkt., og § 19, stk. 3, i lov om friskoler og private grundskoler m.v., som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3 og 4, og § 2, stk. 2, 2. pkt., og stk. 3, og § 17, stk. 5, i lov om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen (hf-kurser), som affattet ved denne lovs § 2, nr. 1-4, træder i kraft den 1. april 2010.

Stk. 3. Dispensation givet i medfør af den hidtil gældende bestemmelse i § 5, stk. 4, 2. pkt., i lov om friskoler og private grundskoler m.v., har fortsat virkning efter denne lovs ikrafttræden.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets indhold
 - 2.1. Mulighed for filialer af internationale skoler
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Den foreslåede ordning
 - 2.2. Krav til antal elever på klassetrin
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Den foreslåede ordning
 - 2.3. Mulighed for undervisning i en statslig institutions bygninger
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.2. Den foreslåede ordning
3. Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner
4. Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet
6. Miljømæssige konsekvenser
7. Administrative konsekvenser for borgerne
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder og organisationer
10. Sammenfattende skema

1. Indledning

Regeringen har som opfølgning på indsatsområdet i aftalen om Jobplanen fra februar 2008 vedrørende en øget indsats for international rekruttering nedsat en tværministeriel arbejdsgruppe, der har haft til opgave at identificere barrierer på tværs af ministeriernes områder for rekruttering af højt kvalificeret udenlandsk arbejdskraft. I forlængelse af dette arbejde indebærer lovforslaget, at frie grundskoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk, og private gymnasieskoler, der udbyder undervisning, der sigter mod en tilsvarende international eksamen, som er adgangsgivende til videregående uddannelser i Danmark, kan etablere filialer til denne undervisning. Der henvises til afsnit 2.1.

Lovforslaget indebærer desuden et klarere klassetrinsskrav for frie grundskoler, idet regeringen mener, at den nuværende ordning er uhensigtsmæssig. Der henvises til afsnit 2.2.

Lovforslaget indebærer endelig, at private gymnasieskoler med en grundskoleafdeling, der giver undervisning til elever, der samtidig modtager anden undervisning af en statslig institution, der ligger i skolekommunen eller i en nabokommune, kan give undervisning i denne institutions bygninger. Der henvises til afsnit 2.3.

2. Lovforslagets indhold

2.1. Mulighed for filialer til internationale skoler

2.1.1. Gældende ret

Det følger af § 2, stk. 3, i lov om friskoler og private grundskoler m.v. (friskoleloven), at undervisningssproget i en fri grundskole er dansk, men at undervisningsministeren i særlige tilfælde kan godkende, at undervisningssproget er et andet end dansk. Undervisningsministeren har også efter denne bestemmelse godkendt et andet undervisningssprog end dansk på en afdeling af en fri grundskole. Skoler eller skoleafdelinger med en godkendelse efter § 2, stk. 3, 3. pkt., i friskoleloven betegnes også som internationale skoler eller internationale skoleafdelinger.

Efter friskolelovens § 5, stk. 4, skal en skoles bygninger ligge i geografisk nærhed af hinanden. Dette gælder også for internationale skoler og internationale skoleafdelinger. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde fravige dette krav.

Beføjelsen til at dispensere er ifølge lovforarbejderne meget snæver, hvilket fremgår af forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v., som blev fremsat den 19. januar 1994 som lovforslag L 160. Det har kun været muligt at bruge dispensationsbestemmelsen i forhold til Rudolf Steiner Skolen i Odense. Skolen fik dispensation fra det dagældende krav om geografisk og bygningsmæssig enhed til at undervise svært handicappede børn, hvis undervisning allerede den 1. januar 1992 foregik i lokaler, der ikke udgjorde en geografisk og bygningsmæssig enhed med hovedskolen, i disse bygninger.

Efter friskolelovens § 19, stk. 1, stilles der krav om et mindsteelevtal på i alt 32 elever i børnehaveklasse og på 1.-7. klassetrin som en tilskudsbetingelse for skolen.

Efter § 2, stk. 2, i lov om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen (hf-kurser) skal en skoles bygninger ligge i geografisk nærhed af hinanden.

Efter 17, stk. 1, i lov om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen

(hf-kurser) stilles der krav om et mindste antal årselever som en tilskudsbetingelse for skolen.

2.1.2. Den foreslåede ordning

Visse internationale frie grundskoler har i dag vanskeligt ved at udvide kapaciteten grundet kravet om, at skolens bygninger skal ligge i geografisk nærhed af skolen. Disse skoler kan derfor have svært ved at dække behovet for en udvidelse og tilpasning af kapaciteten til at kunne optage børn af udenlandsk arbejdskraft.

Den samlede kapacitet på internationale frie grundskoler kan samtidig være begrænset af praktiske vanskeligheder forbundet med, at en forældrekreds, der opholder sig i en kortere årrække i Danmark, etablerer en ny fri grundskole med et andet undervisningssprog end dansk.

For at imødegå disse praktiske barrierer forbundet med etablering af tilbud til børn af udenlandske arbejdstagere foreslås det, at frie grundskoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk, herunder på en afdeling af skolen, kan give denne undervisning i filialer. En filial kan bestå af flere bygninger, der ligger i geografisk nærhed af hinanden.

Det er en betingelse, at filialen skal rette sig mod børn af forældre, der alene skal være i Danmark i kortere tid, da det er en betingelse for godkendelsen af et andet undervisningssprog end dansk. Forslaget vil forbedre skolernes mulighed for en mere fleksibel tilpasning af kapaciteten og derved afhjælpe en forventet stigende efterspørgsel, idet en sådan tilpasning ikke vil kræve etablering af nye skoler.

Efter forslaget ophæves bestemmelsen om, at undervisningsministeren i særlige tilfælde kan fravige kravet om, at en skoles bygninger skal ligge i geografisk nærhed af hinanden. Herved præciseres, at det ikke generelt skal være muligt for frie grundskoler at have filialer. Ministerens beføjelser til at dispensere efter den gældende bestemmelse i friskolelovens § 5, stk. 4, 2. pkt., som nævnt i afsnit 2.1.1., er meget begrænsede og er alene anvendt til at give dispensation til Rudolf Steiner Skolen i Odense, sådan at skolen kan undervise svært handicappede elever i en bygning, der ligger ca. 17 km fra hovedskolen.

Det foreslås, at filialer pr. 5. september hvert år skal have mindst 32 elever sammenlagt i børnehaveklasse og på 1.-7. klassetrin, hvis eleverne i filialen skal udløse tilskud til skolen. Dog kan nyoprettede filialer have henholdsvis 14 og 24 elever i de første to år. Elever, der undervises i en filial, vil ikke kunne tælle med ved opgørelsen af mindstelevtalskravet på hovedskolen.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 3 og 4.

Samtidig foreslås, at private gymnasieskoler, der udbyder undervisning, der sigter mod en tilsvarende international eksamen, som er adgangsgivende til videregående uddannelser i Danmark, kan give denne undervisning i filialer.

Det foreslås, at elever, der undervises i en filial eller i bygninger tilhørende en statslig institution, ikke skal tælles med ved opgørelsen af mindsteårselevtalskravet på hovedskolen.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 2-4.

2.2. Krav til antal elever på klassetrin

2.2.1. Gældende ret

En fri grundskole skal mindst omfatte børnehaveklasse og 1.-7. klassetrin, jf. § 2, stk. 1, i friskoleloven. Dette gælder dog ikke grundskoleafdelinger ved private gymnasieskoler, som kan omfatte 8. og 9. klassetrin og andre klassetrin i sammenhæng hermed, jf. friskolelovens § 41.

Efter friskolelovens § 2, stk. 2, kan undervisningsministeren i særlige tilfælde fravige kravet om, at skolen skal omfatte mindst børnehaveklasse og 1.-7. klassetrin.

Af bemærkningerne til det oprindelige forslag til lov om friskoler og private grundskoler m.v., som blev fremsat den 8. maj 1991 som lovforslag L 192 (1990-91, 2. samling) og vedtaget som lov nr. 411 af 6. juni 1991, fremgår, at dispensationsbeføjelsen vil blive brugt til at godkende afvigelser i de tilfælde, som er nævnt i § 2, stk. 2 og 3, i den dagældende friskolelov. Det fremgik endvidere, at eksisterende overbygningsskoler kunne fortsætte som hidtil.

Af § 2, stk. 2 og 3, i den dagældende friskolelov, lov nr. 306 af 8. juni 1977, fremgik, at undervisningsministeren kunne godkende, at en skole traf aftale med en anden fri grundskole eller med kommunen om henvisning af sine elever til undervisning i denne skole henholdsvis i folkeskolen på 7. eller på 6. og 7. klassetrin, og at to eller flere skoler kunne slutte sig sammen om en fælles fri grundskole, der alene gav undervisning inden for 6.-10. klassetrin. En sådan skole skulle mindst omfatte 8. og 9. klassetrin.

Undervisningsministeriet har på baggrund af forarbejderne til bestemmelsen administreret dispensationsbestemmelsen sådan, at en nyoprettet fri grundskole ikke kan gives dispensation fra klassetrinskravet, medmindre skolen har en aftale med en anden fri grundskole eller kommunen om overtagelse af eleverne efter 5. eller 6. klasse.

Beføjelsen til at dispensere fra klassetrinskravet er kun anvendt i et enkelt tilfælde siden ikrafttrædelsen af frisk-

oleloven fra 1992, hvorved en skole fik mulighed for kun at omfatte 1.-5. klassetrin.

Efter gældende ret kan en skole miste retten til at være en fri grundskole efter loven, hvis skolen i et år mangler én elev på et klassetrin.

Kravet til antal elever pr. klassetrin i § 2, stk. 1, suppleres for skoler, der modtager tilskud, af et krav om et mindste antal elever i § 19, stk. 1. Ifølge § 19, stk. 1, 1. pkt., i friskoleloven ydes der kun tilskud til skoler, der sammenlagt i børnehaveklasse og på 1.-7. klassetrin har mindst 32 elever beregnet enten som elevtallet pr. 5. september året før finansåret eller som et gennemsnit af elevtallet pr. 5. september året før finansåret og de to forudgående år.

Efter § 24 a i friskoleloven har undervisningsministeren hjemmel til at udstede påbud til skoler om at ændre den pågældende virksomhed, hvis skolen ikke overholder lovens krav, herunder klassetrinskravet.

2.2.2. Den foreslåede ordning

Da den gældende ordning for klassetrinskrav er fundet uhensigtsmæssig, foreslås det, at en fri grundskole pr. 5. september i skoleåret skal have mindst ni elever i alt på børnehaveklassetrin og 1. og 2. klassetrin, mindst ni elever i alt på 3.-5. klassetrin og mindst seks elever i alt på 6. og 7. klassetrin. Dette vil dog efter forslaget ikke berøre den nuværende ordning, hvorefter klassetrinskravet ikke gælder grundskoleafdelinger ved private gymnasieskoler, som kan omfatte 8. og 9. klassetrin og andre klassetrin i sammenhæng hermed, jf. friskolelovens § 41.

Den foreslåede bestemmelse suppleres af det gældende mindstelevtalskrav, hvorefter det er en betingelse for at modtage tilskud, at skolen har mindst 32 elever i alt i børnehaveklasse og på 1.-7. klassetrin pr. 5. september.

Det foreslås, at nyoprettede skoler senest i skolens tredje skoleår skal have mindst ni elever i alt på børnehaveklassetrin og 1. og 2. klassetrin, senest i skolens sjette skoleår tillige skal have mindst ni elever i alt på 3.-5. klassetrin og senest i skolens ottende skoleår skal opfylde klassetrinskravene fuldt ud. Det foreslås dermed, at nyoprettede frie grundskoler kan opbygge skolen nedefra med en fortløbende klassetrinsopbygning.

Det foreslås, at undervisningsministerens beføjelse til at dispensere fra kravet til elevtal i børnehaveklasse og på 1.-7. klassetrin erstattes med generelle bestemmelser om, at kravet til elevtal pr. klassetrin ikke skal gælde for

- de tyske mindretalsskoler,
- skoler, der i skoleåret 2008-09 var undtaget fra klassetrinskravet i den dagældende lovs § 2, stk. 1,

- skoler, der ikke skal opfylde elevtalskravene for at være tilskudsberettigede, jf. friskolelovens § 19, stk. 1, 6. pkt., og

- skoler, der er udspaltet af en privat gymnasieskole, som er overgået til at være en selvejende institution inden for den offentlige forvaltning, jf. lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.

Det foreslås endvidere, at et påbud om at overholde klassetrinskravet skal gives med frist den førstkomende 5. september. Såfremt skolen ikke opfylder påbuddet, vil skolen efter undervisningsministerens afgørelse ikke være en fri grundskole efter friskoleloven og vil ikke kunne modtage statstilskud med virkning fra det følgende skoleår. Fortsætter skolen sin undervisning efter dette tidspunkt, er undervisningen efter forslaget at anse som hjemmeundervisning efter friskolelovens kapitel 8.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 1, 2 og 5.

2.3. Mulighed for undervisning i en statslig institutions bygninger

2.3.1. Gældende ret

Efter § 2, stk. 2, i den gældende lov om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forbedelseseksamen (hf-kurser) skal en skoles bygninger ligge i geografisk nærhed af hinanden.

2.3.2. Den foreslåede ordning

Det foreslås, at kravet om geografisk nærhed ikke skal gælde for private gymnasieskoler med en grundskoleafdeling, der giver undervisning til elever, der samtidig modtager anden undervisning af en statslig institution. Der tænkes på statslige institutioner, hvor eleverne deltager i andre tidskrævende aktiviteter, som det offentlige også ønsker at tilgodese, og som kræver en særlig hensyntagen. Det kan for eksempel være Det Kongelige Teaters boglige undervisning af teatrets ballet elever. Det Kongelige Teater har udtrykt ønske om at kunne samarbejde med én institution, hvor ballet eleverne vil kunne modtage både grundskoleundervisning og undervisning på gymnasialt niveau. Det foreslås, at den pågældende gymnasieskole skal have hjemsted i den kommune, hvor den statslige institution ligger eller i en af nabokommunerne hertil, sådan at eleverne kan nå til hovedskolen – for eksempel i forbindelse med fysikundervisning i særlige faglokaler – på rimelig tid, eventuelt med offentlige transportmidler.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 3 og 4.

3. Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner

For forslaget om ændring af klassetrinsskravet gælder, at det generelle mindstelevtalskrav ikke er berørt, og det er lagt til grund, at tilskudsbetingelserne ikke er ændrede og at der derfor ikke er økonomiske konsekvenser forbundet med forslaget.

Med forslaget om mulighed for etablering af filialer ved internationale frie grundskoler gives skolerne bl.a. mulighed for at modtage tilskud til elever, som modtager undervisning i filialer af skolen. For forslaget gælder, at der ikke fastsættes et loft over antallet af filialer, som en skole kan oprette. Dette er i lighed med, at frie grundskoler allerede i dag har fri oprettelsesret, og at der således ikke foretages en dimensionering af antallet af frie grundskoler, herunder af internationale skoler.

Undervisningsministeriet har foretaget en rundspørge til alle nuværende internationale frie grundskoler og skoler med internationale afdelinger. Ventelisterne på disse skoler viser et umiddelbart behov på ca. 200 elever årligt, som ikke kan opfyldes ved udbygning i skolens geografiske nærhed. Behovet på længere sigt kan dog være væsentligt højere, og dette skøn er forbundet med større usikkerhed.

Forslaget forventes umiddelbart at udløse bruttomerudgifter som følge af forøget aktivitet ved mulighed for filialer ved internationale frie grundskoler, da staten betaler tilskud for den faktiske aktivitet ved frie grundskoler. Heraf refunderer kommunerne ca. 85 pct. af statens udgifter til driftstilskud ved kommunale bidrag.

Forslaget forventes på kort sigt at medføre en stigning i aktiviteten på internationale frie grundskoler svarende til de eksisterende internationale skolars ventelister, der ifølge Undervisningsministeriets indhentning af informationer fra skolerne udgør ca. 200 elever årligt. Det svarer til en bruttomerudgift på ca. 5 mio. kr. ved halvårsvirkning i første del af skoleåret 2010-2011 i efteråret 2010, efter at lovforslaget træder i kraft, stigende til ca. 9 mio. kr. årligt i årene efter, hvoraf ca. 4 mio. kr. vil være kommunale merudgifter i efteråret 2010 stigende til ca. 7 mio. kr. årligt i årene efter.

Det skønnes, at der kan forventes et stærkt begrænset antal filialer på de private gymnasieskoler med udbud af undervisning, der sigter mod en tilsvarende international eksamen, som er adgangsgivende til videregående uddannelser i Danmark. Såfremt der oprettes en filial med en klasse, vil det medføre bruttomerudgifter på ca. 0,5 mio. kr. i 2010 stigende til 1,8 mio. kr. i 2011, 3,1 mio. kr. i 2012 og ca. 3,5 mio. kr. årligt herefter.

Bruttomerudgiften til øget aktivitet på internationale filialer ved frie grundskoler udløser i udgangspunktet mindreudgifter i samme størrelsesorden ved eksisterende tilbud i grundskolen, idet kommunerne allerede i dag har pligt til at tilbyde undervisning i folkeskolen, og en del af aktiviteten forventeligt vil stamme herfra eller fra eksisterende tilbud i frie grundskoler. Mindreudgifterne i folkeskolen må i flere tilfælde antages at overstige de tilsvarende merudgifter i frie grundskoler. Det kan dog ikke udelukkes, at et mindre antal elever modtager hjemmeundervisning eller anden undervisning i privat regi, der ikke i dag udløser offentlige tilskud. Omfanget heraf forventes dog at være begrænset.

Forslaget om en generel mulighed for filialer på internationale frie grundskoler/frie grundskoler med internationale afdelinger vurderes på denne baggrund samlet set at være udgiftsneutralt, idet der allerede i dag eksisterer en fri oprettelsesret for frie grundskoler, og forslaget alene vil medføre forøgede kommunale og statslige merudgifter i det omfang, forslaget i sig selv skaber øget tilgang af udenlandske arbejdstagere og børn heraf, og dermed fører til en forøgelse af den samlede aktivitet i grundskolen. Tilsvarende gælder for forslaget om filialer af private gymnasier, der udbyder IB, at bruttomerudgifterne til øget aktivitet ved private gymnasier, der udbyder IB, som udgangspunkt modsvares af mindreudgifter ved øvrige gymnasietilbud. Der vil således udelukkende være tale om statslige merudgifter i det omfang, der sker en forøgelse af den samlede aktivitet i gymnasietilbud. Denne forøgelse vurderes at være stærkt begrænset.

Forslaget indebærer, at de internationale frie grundskoler og private gymnasier kan udvide deres aktivitet og modtage tilskud til elever, som modtager undervisning i filialer af skolen.

4. Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for staten, kommunerne og regionerne.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

7. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

8. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

9. Hørte myndigheder og organisationer

Lovforslaget har været i høring hos følgende myndigheder og organisationer: Danmarks Privatskoleforening, Dansk Erhverv, Dansk Friskoleforening, Dansk Indu-

stri, Datatilsynet, Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig, Foreningen af Kristne Friskoler, Frie Skolers Lærerforening, KL, Lærernes Centralorganisation, Lilleskolerne, Private Gymnasier og Studenterkurser og Rigsrevisionen.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter	Negative konsekvenser/merudgifter
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Der vil være mindreudgifter ved øvrige grundskoletilbud og gymnasietilbud for stat og kommuner, idet elevgruppen ikke ændrer sig. Merudgifterne ved forslaget del om filialer af frie grundskoler og private gymnasier er i samme størrelsesorden som mindreudgifterne.	Der forventes på kort sigt en bruttomerudgift på i alt 12,5 mio. kr. årligt, hvoraf 7 mio. kr. er kommunale merudgifter. Af de 12,5 mio. kr. udgør udgifterne til private gymnasier 3,5 mio. kr. årligt.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Forslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter	

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (§ 2, stk. 1 og 2)

Det foreslås i § 2, stk. 1, at en fri grundskole pr. 5. september i skoleåret skal have mindst ni elever i alt på børnehaveklassetrin og på 1. og 2. klassetrin, mindst ni elever i alt på 3.-5. klassetrin og mindst seks elever i alt på 6. og 7. klassetrin. En elev indplaceres som udgangspunkt på det klassetrin, der svarer til elevens skolealder.

Det foreslås endvidere opretholdt, at grundskoleafdelingen ved private gymnasieskoler ikke skal omfattes af klassetrinskravet, men skal have 8. og 9. klassetrin og i sammenhæng hermed kan omfatte andre klassetrin.

Elevtalskravet i friskolelovens § 19, stk. 1, som er en tilskudsbetingung, foreslås videreført uændret, det vil sige, at der som hidtil stilles krav om, at skolen pr. 5. september har mindst 32 elever i alt i børnehaveklasse og på 1.-7. klassetrin senest tre år efter skolens oprettel-

se. I de to første år en skole eksisterer, skal der ligesom efter gældende lov alene stilles krav om, at skolen for at være tilskudsberettiget har i alt henholdsvis 14 og 24 elever pr. 5. september.

Med den foreslåede bestemmelse vil en fri grundskole efter at have modtaget et påbud, jf. friskolelovens § 24 a, som ikke opfyldes inden for fristen, ikke længere være omfattet af bestemmelser om frie grundskoler og vil få frataget statstilskud, hvis skolen mangler én eller flere elever i én af de tre klassetrinsgrupper i et bestemt år. Det vil sige, at en skole stadig kan være omfattet af lovens bestemmelser om frie grundskoler og kunne modtage statstilskud, selvom den ikke har elever på ét klassetrin, for eksempel 2. klassetrin i et år, men dog har mindst ni elever på børnehaveklassetrin og 1. klassetrin. Hermed fastholdes størrelsen af det pædagogiske miljø samt ønsket om at give børnene oplevelse af et skolemiljø, hvor der kan skabes sociale relationer med andre børn på samme alder eller lidt yngre og lidt ældre.

Det foreslås i § 2, *stk. 2*, at nyoprettede skoler senest i skolens tredje skoleår skal have mindst ni elever i alt på børnehaveklassetrin og 1. og 2. klassetrin, senest i skolens sjette skoleår tillige mindst ni elever i alt på 3.-5. klassetrin og senest i skolens ottende skoleår skal opfylde klassetrinskravet fuldt ud. Det foreslås således, at nyoprettede frie grundskoler kan opbygge skolen nedefra med en fortløbende klassetrinsopbygning. En skole kan hvert år oprette en ny børnehaveklasse og bevare de eksisterende klasser.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, afsnit 2.2.

Til nr. 2 (§ 2, *stk. 5*)

Der foreslås endvidere i § 2, *stk. 5*, at følgende skoler undtages fra klassetrinskravet i *stk. 1* og 2:

1) De tyske mindretalsskoler.

2) Skoler, der i skoleåret 2008-2009 var undtaget fra klassetrinskravet. Det er følgende skoler: Baptisternes skoler, Brenderup og Omegns Realskole, Byens Skole, Børneskolen ved Familiehøjskolen Skærgården, Den Alternative Skole, Det Kongelige Teaters Balletskole i Odense, Frederiksberg Privatskole, Guldbæk Friskole, Stenhus Kostskole, Vinderup Realskole og Ålestrup Realskole.

3) Skoler, der i overensstemmelse med § 19, *stk. 1*, 6. pkt., har kunnet få dispensation fra kravet om pr. 5. september at have mindst 32 elever i alt i børnehaveklasse og på 1.-7. klassetrin. Det er følgende skoler, der var i virksomhed i skoleåret 1976-77, og som er eller efter 1967 har været beliggende i landzone eller et hertil tilsvarende område: Bjergby Friskole, Bonnet Friskole, Bøgballe Friskole, Bøvling Friskole, Den Lille Skole i København, Druestrup Friskole, Egebjerg Friskole, Egense Friskole, Esrom Kost- og Friskole, Fjaltring Friskole, Fårevejle Fri(- og Efter) skole, Galten Friskole, Guldbæk Friskole, Haubro-Søttrup Friskole, Havregården Lille Kost- og Dagskole, Hedegaard Friskole, Hestkær Friskole, Hundborg Friskole, Højbo Friskole, Høve Friskole, Jerslev-Østervrå Friskole, Kassebølle Friskole, Klim Friskole, Lille Egede Friskole, Nordskovens Friskole, Oure Friskole, Refs Vindinge Friskole, Rudme Friskole, Rødding Friskole (Spøttrup), Skallerup Friskole, Skanderup Friskole, Skolen på Slotsvænget, Skovby Friskole, Skørbæk-Ejdrup Friskole, Thorsted Friskole, Trunderup Friskole, Vedsted Friskole, Vestbirk Friskole, Vilsted Friskole, Vindblæs Friskole og Øster Jølby Friskole.

4) Skoler, der udspaltes af en privat gymnasieskole, som er overgået til at være en selvejende institution inden for den offentlige forvaltning, jf. lov om institutioner

for almen gymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, afsnit 2.2.

Til nr. 3 (§ 5, *stk. 4*)

Det foreslås, at skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk, herunder på en afdeling af skolen, kan give undervisning i filialer på dette sprog. Ved filialer forstås en eller flere bygninger, der ligger uden for geografisk nærhed fra hovedskolen. Det vil sige uden for gåafstand, hvilket vurderes på baggrund af elevens alder. Det er en betingelse, at filialen skal være rettet mod børn af forældre, der kun skal opholde sig i Danmark i kortere tid, da dette er et krav ved godkendelsen af et andet undervisningssprog end dansk.

Det forudsættes efter forslaget, at skolen aktuelt benytter den givne godkendelse til at undervise på et andet undervisningssprog.

En filial, der ikke overholder lovens krav til filialer, skal nedlægges og kan ikke overgå til almindelig dansk friskoleundervisning.

Undervisningsministerens mulighed for at godkende, at undervisningssproget på en fri grundskole eller en skoleafdeling er et andet end dansk, berøres ikke af forslaget. Hidtil har skoler fået godkendt engelsk, tysk og fransk som undervisningssprog.

Friskolelovens krav om, at undervisningen skal stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, jf. lovens § 1, *stk. 2*, berøres ikke af forslaget.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.

Til nr. 4 (§ 19, *stk. 3*)

Det foreslås, at filialer for, at skolen kan modtage tilskud for elever, der undervises i filialen, skal opfylde friskolelovens krav til antal elever pr. 5. september i friskolelovens § 19, *stk. 1*, 1., 2. og 4. pkt. Det vil sige, at skoler, der giver undervisning i filialer, jf. lovforslagets § 1, nr. 3, skal opfylde lovens elevtalskrav i § 19, *stk. 1*, 1., 2. og 4. pkt., for hovedskolen og for filialerne hver for sig. Opfylder hovedskolen ikke mindstelevtalskravet, vil skolen som sådan ikke være tilskudsberettiget, uanset at filialen har det krævede antal elever.

Det vil således efter forslaget være en betingelse for, at en skole kan få tilskud for elever i filialer, at der pr. 5. september er mindst 32 elever sammenlagt i børnehaveklasse og på 1.-7. klassetrin både på hovedskolen og på eventuelle filialer. Opfylder filialen ikke denne betingelse, oppebærer skolen ikke tilskud for eleverne, der

undervises i filialen, men dette får det ikke konsekvenser for tilskuddet for eleverne på hovedskolen, hvis hovedskolen har mindst 32 elever.

For nyoprettede filialer indebærer forslaget, at filialen i det første skoleår skal have mindst 14 elever og i det andet skoleår mindst 24 elever for, at eleverne på filialen kan tælle med ved tilskudsberegningen. Dermed får en nyoprettet filial tre år til at opnå mindst 32 elever i børnehaveklasse og fra 1.-7. klassetrin, hvilket er tilsvarende bestemmelserne for en nyoprettet skole, jf. friskolelovens § 19, stk. 1, 4. pkt.

Elever, der undervises på filialer, vil ikke kunne tælles med ved opgørelsen af mindstelevtalskravet på hovedskolen, og elever på hovedskolen vil ikke kunne tælles med opgørelsen af mindstelevtalskravet på filialer. Dermed fastholdes størrelsen af det pædagogiske miljø både på hovedskolen og på filialer.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.

Til nr. 5 (§ 24 a, stk. 2)

Det foreslås, at et påbud efter friskolelovens § 24 a om at overholde klassetrinskravene i de foreslåede bestemmelser i § 2, stk. 1 og 2, jf. lovforslagets § 1, nr. 1, gives med frist til den førstkomende 5. september. Såfremt skolen ikke efter dette tidspunkt opfylder påbuddet, træffer undervisningsministeren afgørelse om, at skolen med virkning fra det følgende skoleår ikke længere er en fri grundskole efter friskoleloven og ikke kan modtage tilskud efter loven.

Af hensyn til elevernes skolegang og ud fra et proportionalitetshensyn foreslås, at en overgang til ikke længere at være en fri grundskole efter friskoleloven ikke skal ske i skoleåret, men senest ved udgangen af skoleåret. Skolen kan ikke fortsætte som en fri grundskole efter friskoleloven, selv om den på et tidspunkt, der ligger mellem fristens udløb og skoleårets afslutning, lever op til lovens klassetrinskrav. Gives skolen eksempelvis et påbud om at overholde klassetrinskravet pr. 5. september 2011, og opfyldes dette ikke, vil skolen senest i juli 2012 ophøre med at være en fri grundskole efter friskoleloven.

Fortsætter skolen sin undervisning efter dette tidspunkt, er undervisningen efter forslaget at anse som hjemmeundervisning, jf. kapitel 8. Det betyder, at kommunalbestyrelserne i eleverne hjemkommuner skal føre tilsyn med undervisningen.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, afsnit 2.2.

Til § 2

Til nr. 1 (§ 1, stk. 3)

Bestemmelsen justeres som konsekvens af lovforslagets § 2, nr. 3.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, afsnit 2.3.

Til nr. 2 (§ 2, stk. 2)

Det foreslås i § 2, stk. 2, 2. pkt., at private gymnasieskoler, der udbyder undervisning, der sigter mod en tilsvarende international eksamen, som er adgangsgivende til videregående uddannelser i Danmark, kan give denne undervisning i filialer. Ved filialer forstås en eller flere bygninger, der ligger uden for geografisk nærhed fra hovedskolen. Der kan for eksempel være tale om undervisning i International Baccalaureate (IB). En filial, der ikke overholder lovens krav til filialer, skal nedlægges og kan ikke overgå til almindelig gymnasial undervisning.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, afsnit 2.1.

Til nr. 3 (§ 2, stk. 3)

Det foreslås i § 2, stk. 3, at kravet om geografisk nærhed ikke skal gælde for private gymnasieskoler med en grundskoleafdeling, der giver undervisning til elever, der samtidig modtager anden undervisning af en statslig institution.

Der tænkes bl.a. på statslige institutioner, hvor eleverne deltager i andre tidskrævende aktiviteter, som det offentlige også ønsker at tilgodese, og som kræver en særlig hensyntagen. Det kan for eksempel være Det Kongelige Teaters boglige undervisning af teatrets ballet elever. Det er efter forslaget et krav, at den pågældende private gymnasieskole skal have hjemsted i den kommune, hvor den statslige institution ligger eller i en nabokommune hertil, sådan at eleverne på rimelig kort tid eventuelt med offentlige transportmidler kan nå til hovedskolen, for eksempel i forbindelse med fysikundervisning i særlige faglokaler.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, afsnit 2.3.

Til nr. 4 (§ 17, stk. 5)

Efter den foreslåede bestemmelse i § 17, stk. 5, foreslås, at elever, der ikke undervises på hovedskolen, ikke tæller med ved opfyldelsen af mindsteårselevtalskravet i stk. 1, nr. 1, i lov om private gymnasieskoler, studen-

terkurser og kurser til højere forberedelseseksamen (hf-kurser). Skolen kan ikke ved at have elever på filialer eller på en statslig institution opfylde mindsteårselevtalskravet.

Der henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger, afsnit 2.1. og 2.3.

Til § 3

Det foreslås i stk. 1, at loven skal træde i kraft den 1. august 2010.

Der foreslås i stk. 2, at § 5, stk. 4, 2. pkt. og § 19, stk. 3, i lov om friskoler og private grundskoler m.v., jf. lovforslagets § 1, nr. 3 og 4, om, at der kan oprettes filialer til frie grundskoler med et andet undervisningssprog end dansk og om elevtalskrav for filialer, skal træde i kraft den 1. april 2010. Tilsvarende foreslås, at den ved lovforslagets § 2, nr. 1-4, foreslåede bestemmelse i § 2, stk.

2, 2. pkt., og stk. 3, og § 17, stk. 5, i lov om private gymnasier, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen (hf-kurser) skal træde i kraft den 1. april 2010. Herved får skolerne mulighed for at oprette filialer inden begyndelsen af skoleåret 2010-11. Desuden kan private gymnasieskoler med grundskoleafdeling inden begyndelsen af skoleåret 2010-11 indgå aftale med en statslig institution, der ligger i skolekommunen eller i en nabokommune, om at give undervisning i den statslige institutions bygninger.

Det foreslås i stk. 3, at dispensation givet efter den hidtil gældende bestemmelse i friskoleloven fortsat har virkning. Der har været givet dispensation til Rudolf Steiner Skolen i Odense til, at skolen kan undervise svært handicappede elever i en bygning, der ligger ca. 17 km fra hovedskolen. Denne dispensation vil fortsat have virkning efter denne lovs ikrafttræden.

Bilag 1

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

*Gældende formulering**Lovforslaget***§ 1**

§ 2. En fri grundskole skal mindst omfatte børnehaveklasse og 1.- 7. klassetrin, jf. dog § 41 om grundskoleafdelinger ved private gymnasieskoler.

Stk. 2. Undervisningsministeren kan fravige bestemmelsen i stk. 1 i særlige tilfælde.

Stk. 3. Undervisningssproget i en fri grundskole er dansk. I de tyske mindretalsskoler er undervisningssproget dog tysk. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde godkende, at undervisningssproget er et andet end dansk.

Stk. 4. En fri grundskole, der modtager tilskud i henhold til denne lov, kan omfatte en kostafdeling for 6.-10. klassetrin.

I lov om friskoler og private grundskoler m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 705 af 3. juli 2009, som ændret ved lov nr. 589 af 26. juni 2009 og lov nr. 591 af 26. juni 2009, foretages følgende ændringer:

1. § 2, stk. 1 og 2, affattes således:

»En fri grundskole skal, jf. dog § 41, den 5. september i skoleåret med de begrænsninger, der følger af stk. 2, have mindst

1) ni elever i alt på børnehaveklassetrin og 1. og 2. klassetrin,

2) ni elever i alt på 3.-5. klassetrin og

3) seks elever i alt på 6. og 7. klassetrin.

Stk. 2. En nyoprettet skole skal opfylde kravet i stk. 1, nr. 1, senest i skolens tredje skoleår, kravet i stk. 1, nr. 2, senest i skolens sytten skoleår og kravet i stk. 1, nr. 3, senest i skolens ottende skoleår.«

2. I § 2 indsættes som stk. 5:

»Stk. 5. Kravene i stk. 1 og 2 gælder ikke for

1) de tyske mindretalsskoler,

2) skoler, der i skoleåret 2008-2009 var undtaget fra klassetrinskravet i den dagældende lovs § 2, stk. 1,

3) skoler, der er omfattet af § 19, stk. 1, 6. pkt., og

4) skoler, der er udspaltet af en privat gymnasieskole, som er overgået til at være en selvejende institution inden for den offentlige forvaltning, jf. lov om institutioner for almengymnasiale uddannelser og almen voksenuddannelse m.v.«

3. § 5, stk. 4, 2. pkt., affattes således:

»Skoler, der har fået godkendt et andet undervisningssprog end dansk, jf. § 2, stk. 3, 3. pkt., kan dog give undervisning på dette sprog i filialer.«

4. I § 19 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Stk. 1, 1., 2. og 4. pkt., finder tilsvarende anvendelse på filialer, jf. § 5, stk. 4, 2. pkt. Elever, der undervises i filialen, tæller ikke med ved hovedskolens opgørelse af sit elevtal.«

5. I § 24 a indsættes som stk. 2:

§ 5. (...)

Stk. 2 og 3. (...)

Stk. 4. Skolens bygninger skal ligge i geografisk nærhed af hinanden. Undervisningsministeren kan i særlige tilfælde fravige dette krav.

Stk. 5-10. (...)

§ 19. (...)

Stk. 2. (...)

§ 24 a. (...)

»Stk. 2. Et påbud om at overholde kravene i § 2, stk. 1 og 2, gives med frist til den førstkomende 5. september. Opfylder skolen ikke et sådant påbud, er skolen med virkning fra det følgende skoleår ikke længere en fri grundskole efter denne lov og kan ikke modtage tilskud efter denne lov. Eventuel fortsat undervisning på skolen af børn i den undervisningspligtige alder vil herefter være omfattet af kapitel 8.«

§ 2

I lov nr. 574 af 9. juni 2006 om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen (hf-kurser), som ændret ved § 2 i lov nr. 543 af 17. juni 2008, lov nr. 1409 af 27. december 2008 og § 3 i lov nr. 48 af 28. januar 2009, foretages følgende ændringer:

1. I § 1, stk. 3, ændres »§ 2, stk. 3« til: »§ 2, stk. 4«.

§ 1. (...)

Stk. 2. (...)

Stk. 3. Undervisningsministeren kan endvidere tilbagekalde godkendelsen, hvis der efter ministerens skøn ikke er tilstrækkelig sikkerhed for, at skolen eller kurset opfylder kravet i § 2, stk. 3, om uafhængighed og forvaltning af skolens eller kursets midler. Der kan herved navnlig lægges vægt på, om

1) skolen eller kurset indgår i et fællesskab eller et samarbejde med skoler eller kurser, institutioner, fonde, virksomheder, foreninger m.fl., der indebærer en nærliggende risiko for, at skolen eller kurset styres af andre,

2) skolens eller kursets midler anvendes til formål uden for skolen eller kurset,

3) skolens eller kursets ledelse og lærere står i et juridisk eller økonomisk afhængighedsforhold til de i nr. 1 nævnte institutioner m.fl. eller

4) skolens elever eller kursets kursister udfører arbejde, herunder indsamlingsarbejde el.lign. på en måde, der er usædvanlig for skoleformen.

Stk. 4. (...)

§ 2. (...)

Stk. 2. Skolens bygninger skal ligge i geografisk nærhed af hinanden.

Stk. 3 og 4. (...)

2. I § 2, stk. 2, indsættes som 2. pkt.:

»Dog kan skoler, der udbyder undervisning, der sigter mod en tilsvarende international eksamen, som er adgangsgivende til videregående uddannelser i Danmark, jf. § 45, stk. 2, i gymnasieloven og § 40, stk. 2, i hf-loven, give denne undervisning i filialer.«

3. I § 2 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»Stk. 3. En skole med en grundskoleafdeling, der giver undervisning til elever, der samtidig modtager anden undervisning af en statslig institution, der ligger i skolekommunen eller en nabokommune, kan give undervisning i den statslige institutions bygninger.«

Stk. 3 og 4 bliver herefter stk. 4 og 5.

4. I § 17 indsættes som *stk. 5*:

»Stk. 5. Elever, der undervises i filialer, jf. § 2, stk. 2, 2. pkt., eller i bygninger tilhørende en statslig institution, jf. § 2, stk. 3, indgår ikke i opgørelsen af antal elever efter stk. 1, nr. 1.«

§ 3

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. august 2010, jf. dog stk. 2.

Stk. 2. § 5, stk. 4, 2. pkt., og § 19, stk. 3, i lov om friskoler og private grundskoler m.v., som affattet ved denne lovs § 1, nr. 3 og 4, og § 2, stk. 2, 2. pkt., og stk. 3, og § 17, stk. 5, i lov om private gymnasieskoler, studenterkurser og kurser til højere forberedelseseksamen (hf-kurser), som affattet ved denne lovs § 2, nr. 1-4, træder i kraft den 1. april 2010.

Stk. 3. Dispensation givet i medfør af den hidtil gældende bestemmelse i § 5, stk. 4, 2. pkt., i lov om friskoler og private grundskoler m.v., har fortsat virkning efter denne lovs ikrafttræden.

§ 17. (...)

Stk. 2-4. (...)